

act:onaid

ประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการย่อยเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบด้านการส่งเสริมสิทธิชุมชนในที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้โครงการส่งเสริมสิทธิชุมชนในที่ดินและทรัพยากร

(Securing rights to land and natural resources for landless and land-poor communities in three regions of Thailand)

โครงการส่งเสริมสิทธิชุมชนในที่ดินและทรัพยากรเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ (มพน.) มูลนิธิชุมชนไท (มชท.) และ องค์การแอ็คชั่นเอด ประเทศไทย โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจาก สหภาพยุโรป โดยดำเนินงานในพื้นที่ 247 ชุมชนใน 16 จังหวัด ของประเทศไทย (9 จังหวัดในภาคเหนือ 1 จังหวัดในภาคอีสาน และ 1 จังหวัดในภาคใต้) มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมและเครือข่ายสิทธิในที่ดินให้มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การถือครองและการควบคุมดูแลที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่ดีขึ้นของชุมชนไร้ที่ดินหรือประสบความยากจนทางที่ดิน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในนโยบายและการกำกับดูแลด้านสิทธิในที่ดินโดยองค์กรภาคประชาสังคมและเครือข่ายสิทธิในที่ดิน
2. เพื่อสร้างศักยภาพชุมชนไร้ที่ดินและประสบความยากจนทางที่ดินได้แก่ เกษตรกรและชาวประมงรายย่อย, ชนกลุ่มน้อยบนพื้นที่สูง ชาวเลและบุคคลที่เคยเป็นคนไร้สัญชาติ ให้มีสิทธิในที่ดินและสามารถเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรธรรมชาติของตนได้
3. เพื่อสร้างเครือข่ายและการเป็นภาคีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย ในประเด็นสิทธิในที่ดินเพื่อชุมชนไร้ที่ดินและผู้ประสบปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน ในการทำงานสนับสนุนเรียกร้อง, ศึกษาวิจัย และแบ่งปันความรู้ร่วมกัน
4. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกรับผิดชอบของชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของเครือข่ายภาคประชาสังคมและเครือข่ายสิทธิในที่ดิน ในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดินของชุมชนไร้ที่ดินและผู้ประสบปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโครงการฯจึงได้เปิดรับข้อเสนอโครงการย่อยเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบด้านการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ โดยโครงการเหล่านี้ควรจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความท้าทายของการจัดการที่ดินซึ่งจะสนับสนุนการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐและชุมชน เครือข่ายและองค์กรภาคประชาสังคม

โครงการชุมชนต้นแบบจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ จะครอบคลุมปัญหาต่าง ๆ ที่ชุมชนที่ประสบปัญหาได้มีการหาทางออก มีการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการศึกษาวិจัยเพื่อที่จะนำเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา และเปิดโอกาสให้ชุมชนที่สนใจนำไปปฏิบัติตามได้ ผลสำเร็จที่ได้จะถูกนำไปใช้ในงานสนับสนุนเรียกร้อง สิทธิในที่ดินกับหน่วยงานของรัฐบาล

โครงการจึงได้เปิดรับโครงการย่อยเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบด้านการส่งเสริมสิทธิชุมชนในที่ดินและ ทรัพยากร ธรรมชาติ ข้อเสนอจำนวน 8 ชุมชน ในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1. **การฟื้นฟูภูเขาหัวโล้น** ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ชาวบ้านบนภูเขาในภาคเหนือของไทยได้เปลี่ยนพื้นที่ภูเขาเพื่อการทำปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะข้าวโพดที่มีการส่งเสริมโดยบริษัทธุรกิจการเกษตร ขนาดใหญ่ การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทางนิเวศวิทยาอันร้ายแรง ทั้งความแห้งแล้ง ดินถล่ม และสารเคมีตกค้างจากปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่ถูกชะล้างลงน้ำและลำธาร ผลกระทบทางเศรษฐกิจก็รุนแรงไม่แพ้กัน ไม่ว่าจะเป็นราคาข้าวโพดที่ตกลงอย่างฮวบฮาบส่งผลให้ชุมชนเกิดความยากจน เป็นหนี้สินและไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ทางออกในการแก้ปัญหาคือการกลับไปทำการเกษตรแบบดั้งเดิมด้วยการปลูกพืชหลากหลายเป็นอาหาร ปลูกต้นไม้คลุมดินและเก็บเกี่ยวของป่าในหนทางที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ชุมชนและหน่วยงานบริหารท้องถิ่นสามารถที่จะแก้ปัญหานี้ได้ ด้วยการยอมรับสิทธิถือครองที่ดินของชุมชนและระบุปฏิบัติการที่จะฟื้นฟูและปกป้องสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้เกิดกฎหมายโฉนดที่ดินชุมชนที่ให้ความมั่นคงแก่ชุมชนในอนาคตและลดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินระหว่างชุมชนและรัฐ
2. **การอนุรักษ์ป่าชายเลน** ชาวเลและชุมชนประมงดั้งเดิมมักอาศัยอยู่บริเวณที่ป่าชายเลนเติบโต ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนเหล่านี้กับเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากพวกเขาต้องการทำมาหากิน ขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องการที่จะอนุรักษ์พื้นที่ชายทะเล ด้วยความที่จำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่มากนักทำให้เกิดความยากลำบากในการที่พวกเขาจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และเป็นผลให้เกิดการรุกรานพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดกับชุมชนชายฝั่งที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ควรจะตำหนิผลประโยชน์ทางการค้าเสียมากกว่า มันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งชุมชนและเจ้าหน้าที่ในการจัดตั้งข้อตกลงและกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ระหว่างชุมชนและป่าชายเลนเพื่อเป็นการปกป้องพื้นที่ป่าดังกล่าว ชุมชนเองควรต้องเฝ้าระวังและรายงานต่อทางการหากมีการรุกรานใด ๆ เกิดขึ้น พวกเขาอาจจะเรียกร้องให้มีโฉนดที่ดินชุมชนเพื่อสืบสานความสัมพันธ์ในอนาคตและป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้อีก

ทั้งสองตัวอย่างที่กล่าวมาด้านบนมีจุดประสงค์ในการอนุรักษ์รูปแบบที่ยั่งยืนของการทำการเกษตรและการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในทางเดียวกันกับอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ ทั้งสองรูปแบบนี้เป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับการบรรลุเป้าหมายข้อ 2.3. ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 2 (ด้านการขจัดความอดอยากและเกษตรกรรมที่ยั่งยืน) เป้าหมายข้อนี้เกี่ยวกับการนำมาซึ่งและการเข้าถึงที่ดินที่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะผู้หญิงและ

กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งทั้งสองกลุ่มเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการเช่นกัน นอกจากนี้ เป้าหมายที่เหลือของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 2 สามารถบรรลุได้ หากวัตถุประสงค์พื้นฐานของการเข้าถึงที่ดินและการส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้นได้รับการสนับสนุน

- 3. การคลี่คลายความขัดแย้งทางที่ดินระหว่างชุมชนกับรัฐ** โฉนดที่ดินชุมชนเป็นแนวทางที่ได้ประสิทธิผลมากที่สุดในการยุติความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับรัฐ ด้วยเหตุที่ว่าทั้งสองฝ่ายจะได้รับประโยชน์จากการแก้ปัญหาลักษณะนี้ การทำงานร่วมกันผ่านการทำสัญญาระหว่างชุมชนและหน่วยงานปกครองท้องถิ่นเป็นหนทางที่ดี และแสดงให้เห็นว่าแนวทางนี้สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงแนวคิด โครงการนี้ควรมีการจัดทำคู่มือที่มีข้อมูลการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อการลงทุนชุมชน และกองทุนชุมชนทั่วไปสำหรับบริหารชุมชนให้มีความยั่งยืนในระยะยาว อาทิเช่น การพัฒนารายได้, การเตรียมการรับมือภัยพิบัติและแผนการปกป้องสิ่งแวดล้อม และแผนการที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทั้งผู้หญิง, เยาวชน, ผู้ที่มีความเปราะบางและผู้สูงอายุ เป็นต้น หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานท้องถิ่นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะเห็นด้วยที่จะอนุญาตให้ชุมชนได้อาศัยอยู่บนที่ดินโดยปราศจากการคุกคามตรวจที่พวกเขาปฏิบัติตามข้อตกลง
- 4. การจัดตั้งพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ** กลุ่มชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาหลายชั่วอายุคน แต่กลับไม่เคยมีความมั่นคงทางที่ดินหรือในการดำรงชีวิตเลย จากนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ที่ผ่านมา สิทธิในที่ดินที่พวกเขาอยู่อาศัยหรือใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานานกลับถูกทำลายหรือถูกทำให้เป็นโมฆะ และถูกกดดันให้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมและแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของพวกเขา ตัวอย่างที่เห็นได้ในปัจจุบัน เช่น การยึดเอาที่ดินที่เป็นหลุมฝังศพและใช้ประกอบพิธีกรรมของชุมชนชาวเลในภาคใต้ไปใช้เพื่อก่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ท ขณะที่ชุมชนเหล่านี้ไม่มีความรู้ทางกฎหมายหรือไม่มีเงินที่จะต่อสู้ข้อกล่าวอ้างที่ถูกยึดยึดเกี่ยวกับพวกเขา ที่ผ่านมามีมติกรมที่มีกล่าวถึงก่อนหน้านี้ได้ยอมรับถึงปัญหาที่ชุมชนเหล่านี้ประสบ ซึ่งโครงการนี้ต้องการที่จะนำเสนอการกำหนดพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเป็นหนึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว การให้สิทธิพื้นที่เช่นนี้จะทำให้เกิดพื้นที่ปลอดภัยสำหรับชุมชนให้อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งยังคงปฏิบัติตามระบบความเชื่อและประกอบพิธีกรรมซึ่งอนุรักษ์ภูมิปัญญาและภาษาดั้งเดิมและสิ่งอื่น ๆ ไว้ได้ ผลที่จะได้รับคือการที่ชุมชนสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์เฉพาะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายของประเทศไทย
- 5. อดีตคนไทยไร้รัฐที่ได้รับสัญชาติแล้ว** ด้วยความสำเร็จของโครงการก่อนหน้านี้ในการพิสูจน์สัญชาติของคนไทยที่ไร้รัฐ ปัจจุบันสมาชิกของชุมชนเหล่านี้สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ในอดีตที่พวกเขาถูกแสวงประโยชน์และถูกบังคับให้อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล, ได้รับค่าแรงที่ต่ำ หรือถูกโกงค่าแรงทั้งหมดจากการที่พวกเขามีบัตรประชาชน พวกเขาสามารถที่จะได้ทำงานแบบคนทั่วไปและสามารถเดินทางออกไปนอกอำเภอที่อยู่ได้ สิ่งที่เขาเหล่านั้นมุ่งมั่นคือการได้มีที่ดินและเก็บเงินสร้างบ้านที่ถาวร โอกาสที่

เป็นไปได้มากที่สุดคือการที่พวกเขาได้รับโฉนดที่ดินชุมชน ซึ่งรัฐบาลอาจให้ที่ดินของรัฐหรือพวกเขาซื้อที่ดินเอกชนด้วยความช่วยเหลือของธนาคารที่ดิน ซึ่งโครงการนี้จะช่วยสนับสนุนพวกเขาด้วยการประเมินความเป็นไปได้ต่าง ๆ และดำเนินการทางใดทางหนึ่งต่อไป

แนวทางการสนับสนุนทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาต้นแบบการจัดการที่ดินที่ยั่งยืนของเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชน

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบของการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและเพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโครงการความร่วมมือกันของชุมชน/องค์กรส่วนท้องถิ่นของรัฐในลักษณะแนวทางแก้ไขสู่สิทธิในที่ดินที่เสมอภาค

ผลที่จะได้รับ: ผลสำเร็จที่ได้จากชุมชนต้นแบบจะนำไปใช้เพื่อสนับสนุนงานเชิงนโยบายและเพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดซึ่งชุมชนอื่น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติตามได้

ประเภทของกิจกรรม:

1) การขับเคลื่อนชุมชนเพื่อสร้างการทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแนวทางแก้ไขการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกันกับการวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) การสร้างศักยภาพของชุมชนเป้าหมายในการพัฒนาแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืนและรอบด้านในด้านการจัดการที่ดิน รวมถึงการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและการทำมาหากินและการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศ

3) การจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรมพิเศษนำร่องเพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินของชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เกษตรกรรายย่อย, ชาวประมง, ชาวเล และคนไร้สัญชาติ

คุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ที่ได้รับทุนสนับสนุน: โครงการที่จะได้รับทุนสนับสนุนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้:

1. เป็นองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมหลัก ๆ ของโครงการอย่างแท้จริง

2. เป็นองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนที่เต็มใจที่จะสนับสนุนด้านอื่น ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการ เช่น สิ่งของ, อาหาร, สถานที่ประชุม, และเงินสนับสนุนตามหลักการขององค์กรและมีองค์ความรู้ท้องถิ่น

3. เป็นองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนที่มีศักยภาพที่ปรากฏให้เห็นในด้านการจัดการที่ดินและ/หรือทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งได้เคยร่วมมือทำงานกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นของรัฐ

4. เป็นองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนที่สามารถแสดงให้เห็นถึงทิศทางที่ชัดเจนและมุ่งมั่นทำงานในประเด็นที่สำคัญของการเป็นต้นแบบของชุมชนจัดการที่ดินและ/หรือทรัพยากรธรรมชาติ

5. ลักษณะต้นแบบที่นำเสนอควรครอบคลุมความท้าทายต่าง ๆ ที่ชุมชนไร้อินและประสบความยากจนทางที่ดินประสบในพื้นที่เป้าหมาย ดังนั้น ทางออกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้สามารถทดลองและนำเสนอให้กับชุมชนที่สนใจนำไปปฏิบัติตามได้

จำนวนทุนสนับสนุนสูงสุด: ไม่เกิน 230,260 บาท ต่อหนึ่งชุมชนต้นแบบ

ระยะเวลาสนับสนุน: 12 เดือน (1 ปี)

คณะกรรมการคัดเลือกโครงการ: ประกอบด้วยตัวแทนจากมชท., มพท. และแอ็คชั่นเอด ประเทศไทย ทั้งนี้คณะกรรมการคัดเลือกจะมีบทบาทและความรับผิดชอบครอบคลุมการประชาสัมพันธ์ทุนสนับสนุนนี้กับองค์กรภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนเป้าหมาย, ดำเนินกระบวนการคัดเลือก และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาตามความเหมาะสม ติดตามและประเมินผล

การส่งข้อเสนอการวิจัย

ผู้สนใจกรุณาจัดส่งข้อเสนอทางจดหมาย หรือ อีเมล

ที่อยู่สำหรับการจัดส่งข้อเสนอ:

นายศิริวัฒน์ แดงซอน

องค์กรแอ็คชั่นเอด ประเทศไทย

60/1 อาคารมนรริน ตึกเอ ชั้น 2

ห้อง 201 ซอยพหลโยธิน 8 (สายลม)

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์: 08 8269 1942

Email: sirawat.daengchon@actionaid.org

ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2562

(หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อตามหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้ไว้)

การพิจารณาข้อเสนองานวิจัยและการแจ้งผลการพิจารณา

ทางโครงการฯ จะพิจารณาตามแนวทางที่ คณะทำงานวิชาการโครงการได้กำหนด โดยกรรมการจะแจ้งผลการพิจารณา ให้ผู้เสนอโครงการทราบภายในวันที่ 15 สิงหาคม 2562 ตามที่อยู่ทางอีเมลที่ผู้เสนอโครงการได้แจ้งไว้เป็นรายกรณีและคำตัดสินของคณะทำงานวิชาการถือว่าเป็นที่สิ้นสุด
